

Koray Çalışkan

koray.caliskan@radikal.com.tr

"Bir fotoğrafa bakalım ve aynı soruyu soralım: Bu köşede gördüğünüz fotoğraf size neyi hatırlatıyor?"

Ertuğrul Özkök'ün 25 Ocak 2012 tarihli yazısı Mısır'ın yeni meclis açılışında dua eden vekillerin fotoğrafıyla açılıyor. Biz de bir fotoğrafa bakalım ve aynı soruyu soralım:

Bu köşede gördüğünüz fotoğraf size neyi hatırlatıyor?

- a) Amman'da bir cuma namazı.
- b) Trablus'ta bir bayram namazı.

c) Medine'de bir namaz çıkışı. Hiçbiri. Bu fotoğraf İslamcısı-laiği

Mısırlıların tam bir yıl önce zirveye taşıdıkları devrimlerini kutlarken Özkök'ün yazısının yayımlandığı gün çekildi. Özkök'ün haklı bir endişesi var. Mısırlı birçok entelektüel de benzer bir kaygı taşıyor. Sıklıkla yanlış anlaşıldığı gibi "Arap'tan, Müslümandan demokrat olmaz" tarzı ırkçı bir soru sormuyor.

Tartışma eski. Geçen sene Amr Şalakani'nin camiye uğrayıp oradan eyleme gitmesi Özkök'ü şaşırtmıştı. Şalakani Mısır'daki laik kamptan biri. Özkök de "Camiden demokrasi çıkar mı?" diye sormuştu. Özkök aslında "Siyasi İslamın merkezde olduğu bir hareket demokrasi kurabilir mi?" diye soruyordu. 'Siyasi' kelimesini sorudan çıkarınca İslamcıyla Müslüman birbirine karıştı.

Bence camiden ne demokrasi ne otoriterlik çıkar. Camiden, kiliseden ya da sinagogdan bir tek mümin çıkar. İnananların siyasetini inandıkları kitap belirlemez. Müminler siyasi tercihlerini Latin Amerika'da olduğu gibi sosyal adaletten ya da Vatikan'a bağlı kiliselerin yaptığı gibi sosyal baskıdan yana kullanabilir. Türkiye'de inançlılar HAS Parti de kurarlar AKP de. Farkı yaratan inanç değil, kitap hiç değil, müminin siyasetidir. Sağa da gider, sola da. Kâbe'nin yönünü pusulasına kılıf olarak kullananlar başka, zarfu mazruftan ayıranlar başka.

Peki, Mısır'da ne oluyor? Mısır üç gücün arasında şekilleniyor: 1) Geçiş dönemini idare eden Silahlı Kuvvetler Yüksek Konseyi (SKYK) eski rejimin devamı. Yarı asker, yarı sivil. Sivillerin çoğu Mısır derin devleti Genel İstihbarat Teşkilatı'ndan geliyor. Bizim MİT'e benzeyen ama ondan çok daha güçlü bir kurum. 2) İslamcılar. Meclisin % 70'i Müslüman Kardeşler ve Seleflerin elinde, Özkök'ün fotoğrafında da görünenler onlar. 3) Devrimciler. Derin devlete karşı çıkan ve Tahrir'i boşaltmayanlar sayıca küçük ama etki itibarıyla büyük bir grup.

İslamcılar ne demokrat ne devrimci. Baskı rejiminin altında ezilmiş, rövanşist hislerle hareket eden, "Bikiniyi yasaklasak mı" gibi sembol siyaseti örgütleyen bir grup. Ancak ilk kez gerçek siyasete soyunuyorlar. Bu nedenle gömlek değiştirmek zorundalar. Karşılarında ekmek, adalet ve özgürlük isteyen bir Mısır var. Devrimciler İslamcılara güvenmiyor. İslamcıların gerçek iktidara kavuşması için derin devleti çözmesi gerekiyor. Bunun için de devrimcilere muhtaçlar. Ancak iktidarda olmaları için de başkanlık yarışını kazanmaları lazım. Bunun için de SKYK'nın bir an önce ülkeyi seçime götürmesini istiyorlar.

Öyleyse soru "Camiden demokrasi çıkar mı?" değil. Esas soru "İslamcılar derin devletle mi devrimcilerle mi barışacak?"

Soruya istediğimiz gibi yaklaşabiliriz. Ama Kuran'dan, İslam'dan ya da camiden meseleye başlamamalıyız. Çünkü onu yaparsak kendimizi siyasi İslamı eleştirir gibi hissederken aslında

'Tersine İslamcılık' yapmış oluruz. Çünkü ister şariatçı olun, her yanıt Kuran'da deyin; ister Şarkiyatçı olun, Kuran'dan demokrasi çıkmaz deyin, aslında yaptığımız şey köktenciliktir. Yolunuz İslamcılığın felsefi patikasıyla kesişir, İslamcı gibi düşünürsünüz.

Peki, o zaman Mısırlı laikler neden kötü hissediyor? İslamcılara destek verdikleri için mi? Mısır devrimi başlayalı çok oldu. 1 yıl önce gördüklerimiz zirveydi. Bugün gördüklerimiz olgunlaşma dönemi. 10 yıl içinde göreceğimiz de devrimin demlenmesi. Laikler sosyal dayanışma hatlarının zayıflığını fark ediyor. Devrimci siyasette iyiler ama normal siyasette vesayetçiler. Türkiye'de CHP'nin 'model' demokrasinin partisi olmasına rağmen yıllarca hissedemediğini, Mısır'da laikler anormal günlerde hızla kavıyor.

Bir bölümü "İran mı olacağız?" diye ürküyor. Olabilirler. Bir bölümü "Bu devrim bitmedi, yeni başlıyor" diyor. Haklı olabilirler. Tarihse bize bir şeyi öğretiyor: Toplumsal mücadeleler önce kafada kaybedilir. Mücadeleye devam edenler görecekler ki kafayı yine arada bikiniye taksalar da İslamcılar değişecek, laikler normal siyaseti öğrenecek, ordu da kışlasına biraz daha fazla girecek.

Peki, demokrasi nereden gelecek? Ne camiden ne ordudan. Yukarıdaki ve esas bakmamız gereken fotoğraftan.